

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по
недільні святках.

БУКОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Передплата
10 зр.

Німці а Чехи.

Опозиція Німців і їх завзяте против язикового розпорядження не зменшили ся, а противно розростають ся чим раз більше. Навіть на клерикальну партію, що стоїть під проводом посла Діпавлього, натискає тепер опозиційне сторонництво а успішною агітацією між его виборцями підриває ему ґрунт під ногами. І так в останнім часі запротестувала рада громадека міста Лінц в Тиролю против язикового розпорядження і завізвала посла до солідарности з рештою австрійських Німців. Пос. Діпавлі старав ся письменно вияснити міській раді політичне положення в державі і оправдати своє становище, але рада відповіла на меморандум, що „арґументи посла недостаточні, а єдність німецька повинна бути єдиним прапором для всіх Німців Австрії в теперішній хвилі.“

Що ся єдність скомпромітована поїздками німецьких послів народовців до Німеччини та вічними в Липску, се ні раз не в голові австрійським Німцям. Они ідуть дальше по тій похилій дорозі. Надармо остерігає більше уміркована праса німецька перед таким виволіканем внутрішніх справ Австрії перед форум Німеччини. Органи бісмарківських ідей не перестають займатися послідними подіями в австрійським парламенті і теперішнім положенням та завзявають до єдности всіх німецьких народів та оборони против славянського елемента.

Чехи мають повну свідомість трудноого положення своєї народної справи, але рішені твердо не дати ні цятки з узиска-

них прав народних. Уступку готові зробити лиш о стілько, що годять ся на се, щоби язикове розпоряджене обовязувало аж від 1908 р. безоглядно кожного Німця-урядника в Чехії. Та не всі послі і не всі виборці стоять на тім безогляднім становищу. І так пос. ґр. Кавніц страйкує проти теперішньої політики клубу чеського і наміряє зложити мандат до ради державної. Він не перечить, що теперішня політика Молодочехів може вінчати ся успіхом, але не хоче до неї прикладати своїх рук.

Що він не стоїть одинокий, доказує письмо прасового бюро молодоческого сторонництва, розіслане до всіх органів свого сторонництва; в ній взиває їх до згідного поступованя в народній праці. Зазив той є без сумніву наслідком невдоволення деяких кругів чеських з теперішньої політики Молодочехів. В зазиві є такий уступ: „Сли мають бути досягнені політичні результати, то належить усунути на бік всі домашні і приватні спори, а старати ся о розширене кружка ревних співробітників і о те, щоби суспільне жите зробити можливійшим. Днес повинні злучити ся всі приятелі народа. Нехай ніхто з них не обмежує другого в праці упредженнями та інсинуаціями.“

При таких стані річи правительство не може і не хоче старати ся поєднати ворогуючі оба народи. Про повздержливе заховане правительства ходять всякі коментарі і здогади ріжних партій. Одна висока личність, з котрою мав довірочну розмову дописуватель Narodn-их List-ів, заявила, що всяке добачуване стремління правительства до федералізму не має най-

меншої підстави. Хоч би там справи не знати як уложили ся, ґр. Бадені не виступить ні одним кроком поза границі конституції; волів би хопити ся абсолютизму, як вступити на дорогу федерації. Правительство сподіє ся, що Чехи відступлять від жаданя, щоби кождий урядник в Чехії і Моравії був обовязаний знати оба краєві язики. За те правительство було-б готове удержавити чеську гімназію в Опаві, осунувати чеський університет і техніку на Моравії і передати коронним краям ґрунтові податки, а краєвим фундам якісь проценти з безпосередних податків. Вкінці правительство далось би і намовити на міністра для Чехів. Чехи врешті мусять згодити ся на національні куриї.

Обструкція на Угорщині.

Не легше положене має правительство і за Литавою на Угорщині. Події в австрійським парламенті стали приміром для тамошньої опозиції, що стоїть під проводом Кароля Бетвеша. Угорська опозиція хоче завести обструкцію а дотичить она так економічних справ як суспільних і національних. Безпосередною причиною до обструкції став § 16 карної новелі, яку предложило правительство до ухвали угорської раді державній. В ній так ярко пробиває ся стремління прикоротити свободу угорської праси, що всі опозиційні партії злучили ся против него.

Другою причиною безоглядної борби парламентарної є справа підвисненя по-

Буковинська Русь.

Культурно історичний образок.

Написав

д-р. Ст. Смалъ-Стоцький.

I. Коротенький огляд історії молдавської Русі.

(Ярослав Осмомисл. — Іванко Ростиславич, князь Берладський. — Звідки взяли Волохи на Буковині? — Засноване Молдавії (Богдан I.). — Молдавія руска держава. — Александр Добрий і Стефан Великий. — Відносини молдавських воеводів до Галицьких Русинів. — Перенесення столиці із Сучави в Яси. — Молдавія під Туреччиною. — Стан культури перед прилученням до Австрії.)

„Галицький Осмомисле Ярославе! Високо ти засів на золотокванім своїм престолі! Ти гори угорські підпер своїми полками зелізними, дорогу (в Русь) ти королеви (угорському) заступив і зачинив ворота Дукаю, кидаючи каміне (таранами) через облаки, суд судячи аж до Дукаї“ — так співає півець „Слова о полку Ігоревім“ про Галицького князя Ярослава Осмомисла, що панував від р. 1153—1187. І се не видумка поетична. За панованя Ярослава Осмомисла Русь Галицька обіймала нинішню Галичину західну аж до устя Серету і Прута в Дукаї.

Наша Буковина і Молдавія належали тоді до Галицького руського князя. Ба, вже перед тим властью Галицьких князів сягала аж по Дунай, бо в грамоті, виданій 1134-го р. Мисирійським купцям, пише ся руський князь Іванко Ростиславич „від стола Галицького князь Берладський“, т. зн. в Берладі мав тоді Іванко Ростиславич свою столицю, а сам був залежний від „стола Галицького“. Ми бачимо, що в 12-ім віку Русини напевно замешкували землі молдавські і буковинські, що властью князів руських сягала по Дунай. Про Волохів тут в тих часах ще і чутки нема. А посунули ся Русини в тоті полудневі краї зараз потім, коли Печеніги около половини 11-го віку були примушені їх опустити і перенести ся за Дунай¹⁾.

Силу руску в тих краях зломил і не дали єї розрости ся, Татари, що в половині 13-го віку (1241-го р.) кинули ся на Русь і на Угорщину, несучи скрізь пострах і спустошене. Вони зананували тут і пановане їх тривало через яких сто літ.

Між тим упало болгарське царство (1018 р.), що до него належала также теперішня Волощина і Семигород²⁾ пановане Болгарів в тих землях

¹⁾ Kaindl: Zur Geschichte der Stadt Czernowitz. Czernowitz 1888. стр. 6.

²⁾ Kaindl: Geschichte der Bukowina I. 30.

³⁾ Traugott Tamm: Über den Ursprung der Rumänen, Bonn 1891 стр. 126.

лишило по собі нестертий слід в грецьким обряді, якого придержують ся Волохи, бо від Болгарів прийняли Волохи, замешкуючі тоті краї, християнство¹⁾. Той упадок болгарського царства вихіснували Мадяри і заняли Семигород. Аби сей край для себе обезпечити, колонізують Мадяри Семигород Секлерами і Саксами, а первітні словянсько-волоські мешканці Семигороду — спускають ся з гористої своєї правітчини²⁾ на доли в Волощину, а відтак на Буковину і в Молдавію. Так прийшли перші Волохи на Буковину із Семигороду і Мармарошу.

Сприяли тому особливо военні походи угорського короля Людвика Великого (1341—1382) против Татарів, в котрих брали живу участь Мармарошські Волохи. Тоті походи немов показали Волохам дорогу, куди вони могли розширити ся. Перший воевода волоський Драґош (1342—1344), що осів ся з Волохами на Буковині, був ще залежний від угорського короля, був тут немов его намістником, але вже Богдан I-ий (1348—1355) умів вибороти собі незалежність і став ся таким чином основателем Молдавії. Нова его держава дістала назву від ріки Молдави, що плине через Бразу, Кімполунг, Фрасин, Гумору, а єї границі на північ і захід

¹⁾ Тамже 117.

²⁾ Тамже 134. Ціла книжка Тамма написана на те, щоб доказати, що Семигород є правітчиною волоської народности. Висновки автора для мене переконуючі.

датку цукрового, що при протекційній системі відбило би ся тільки на консумен-тах. Угорський шовінізм переходить всяку міру, не цопає ся перед напастями на двірську політику і вмішуванем корони в парламентарні дебати та перед їдкою критикою її інтересів. Але вже найкрасшою цвіткою того шовінізму є опозиція против заснованя нових військових шкіл для Гонведів. Опозиція опирає ся для того, що Гонведи будуть в них германізувати ся, бо будуть примушені слухати австрійського гимну цісарского! Однак палата прийняла на передостаннім засіданю сей видаток в бюджеті великою більшістю. З того видко, що барон Банфі може ще собі дати раду з угорськими обструкціоністами.

Заграниця.

В Берліні пішла від кількох днів поголо-ска про зміни в міністерстві. Підставу до такої поголоски подав факт, що міністер Мікель, перервавши курацію у Вісбадені, прибув несподівано до Берліна. В Берліні Мікель конферував півтора години з кн. Гогенльогге, а в полудне мав бути разом з канцлером на аудієнції у цісаря. Мікель прибув до Берліна або для посередниче-ня межі правительством і збіжевою біржею або в цілі обняти якої міністерської теки. Додати треба, що міністер Мікель відбув також конференцію з адміралом Тіріціом, котрий прибув до Берліна яко наступник Гольмана в уряді маринарки. Є він автором нових плянів реформи маринарки, апробованих цісарем; цісар цінить его дуже і мав его назвати навіть: „Мольтке маринарки.“ Результатом нарад Мікеля з Тіріціом має бути новий проект в справі бюджету маринарки, виготовлений на день 21-го червня, в котрім наступить отворене нової сесії парламенту.

Становиско Росії в грецько турецькій війні признає ціла європейська праса бездоганим і високо тактовним. З одної сторони хоче она устеречи Грецію від цілковитої заґлади, хотая поступоване грецького правительства робить не дуже миле вражине в рішаючих російських кругах. Греки викликали нерозважно сю непотрібну війну, числяючи на прихильність Європи до Греків і таким способом хотіли обманути її. З другої сторони Ро-

сія не хоче допустити до покривдженя Туреччини, котра цілим своїм поступованем доказала, що все бере на розум а заборчих і насильних забавань не має.

Грецький нарід промантив решту тих симпатий, яку унаслідив ще в згадках на старинній віки. Тепер він звертає ся з закидами против династії, але забуває, що своє відроджене він мусить таки її завдячувати. Нинішня династия і її звязи з європейськими дворами, хоть не могли похитати Європу до насильства і несправедливости, як то собі бажали Греки, то все таки в теперішній тяжкій хвилі, яку перебуває, уратує їй свободу і незалежність. Посередництво держав між Туреччиною а Грецією треба приписати тільки ласці супротив династії; колиб її не стало, держави полишили би Грецію своєї власній судьбі.

З Тесалії від різнородних мешканців вилівають до Порти петиції о прилучене Тесалії до Туреччини. Роблять се жиди, магомедани, а головно Волохи, що мешкають в околицях гір Піндус. Волять они давню турецьку управу ніж грецьку неволю.

Бюро Вольфа доносить, що Порта поручила губернаторови Волі відкликати самовільно ним заряджену конфіскацію маєтку тих мешканців Тесалії, котрі, внемігрувавши з краю, не вернулись до двох неділь назад. Після нової проклямації Едема-паші властителя земель, що опустели Тесалію, мають до двох місяців виказати ся новими документами посіданя, бо в противнім разі будуть наражені на конфіскацію.

На Креті повстанці тревають у своїм опорі против реформ, які хотять завести держави. Дивним мусить видати ся при тім стані річий в Греції, що кретинський комітет в Агенах, як доносять з Каней, помимо всіх острогод дальше висилає на Крету охотників, оружє і амуніцію. Турецькі власти нарікають на недбалість європейських военных кораблів в надзираню побережа Крети. Межи провідниками повстанців в Алікіано і Акротірі мало прийти до завзятих спорів а навіть до кровавих розправ. —

Правительство Англії робить всякі стараня, щоби зблизити ся з Францією. Сі змаганя суть наслідком цілковитого відсебненя Англії від решти європейських держав та недовіря її супротив Німеччини так в Європі, як і в Африці. Лондонське міністерство заграничних справ складає широку програму, що має уможливити тісну звязь межі Англією а Францією. Англія не думає, розуміє ся, уступити з Єгипту ані покинути суданську експедицію, але дає Франції інші уступки. Між иньшим хоче англійське правительство порозуміти

ся з Францією, щоби знищити німецьке значіне в полудневій Африці та підпомагати Португалію в Мозамбіку. Тоді рішило би ся англійське правительство застановити свою боротьбу з Францією в Мадагаскарі.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 21. червня 1897.

Звертаємо увагу вив. читателів „Буковини“ на студию проф. д-ра Стефана Стоцкого про буковинську Русь, яку ми нині починаємо друкувати у фейлетоні нашої газети. По ріжних повістях та оповіданях, які звичайно подаємо читателям у фейлетонах „Буковини,“ користна і потрібна річ подати їм таку приступно і коротко написану історію буковинської Русі — вже хоч би для того, що ту історію в нас мало хто знає. А найбільші похибки роблять Русини через те, що не знають своєї історії, цілого культурно-історичного розвою своєї відчини. Розправа проф. Стоцкого зарадить тій великій потребі і певно зискає собі велике число читателів.

Архикнязь Райнер, головний начальник оборони краювої прибуде до Чернівців завтра у вівторок дня 22 червня о 8. год. 11. мін. вечером після залізничного годинника. На двірши привитають его президент краю гр. Гоес, капітан Лукул і бурмістр Кохановський враз з всіма начальниками тутешних урядів.

Презенту на опорожену парохію в Нових Фратівцях надав президент краю гр. Гоес православному парохови з Неґостини о. Іванови Грамотовичеви.

На справозданю посла др. Стоцкого в Ленківцях явило ся около 100 газдів самих чільних. Були тут начальники з Ленківців приватних і камеральних з радними, були ще также люди з Старих і Нових Мамаївців, а з інтелігенції учителя Ом. Тарновецький, Савіцький і Прокопович з женою, Клим (з Мамаївців) і п. З найбільшою увагою вислухали всі промови др-а Стоцкого про се, що діє ся в соїмі, і що він там робив, відтак пішла нарада про се, що нашому народови помочи може в біді, котра закінчила ся тим, що громадяни Ленківські рішили заложити собі читальню і крамницю. Найгіршу біду терплять Ленківці від Прута, що забирає їм кожного року найліпшу землю так, що деяким людям пішов весь їх маєток з водою. Зібрані рішили допомогати ся доконечно регуляції Прута і приеднати до того всі громади над

не сягали з самого початку дальше як по Радівці і Сучаву. Північна часть нинішньої Буковини від Дністра аж в гористі околиці над Серетом і Черемшом належали тоді до Галичини, де (1349) запанував польський король Казимир, бо династия руських князів вимерла. Нема що і говорити, що тота північна часть нинішньої Буковини була тоді чисто руська, се річ сама собою ясна; але і в ново заснованій тоді державі Молдавській, т. зн. в нинішній полудневій Буковині і північній Румунії жили, як ми вже бачили, з давен давна Русини; самі волоскі традиції вказують на се, що Драґош застав тут Русинів. Зрештою і тепер ще бачимо в самім Кімполунґським повіті чисто руські села як Арджел, Кірлібаба, Бряза, Руснебул, Руска Молдавица, Джеміне, Остра, Фрасин, Чумурна.

Коли-ж границі Молдавії посунули ся відтак більше на північ, на землю Шиницьку аж до Дністра (за Александра Доброго 1401—1433), а также і на землі над Черемшом, на теперішній повіт Вижицький (за Стефана Великого 1499 р.), так що північні границі Молдавії супротив Галичини стали тоті самі, що є нині,¹⁾ тоді елемент руський в молдавській державі став значно перемогати Волохів Не задля чого иньшого, але просто задля тої переваги елементу руського в молдавській державі рушить ся династия, на дворі господарів молдавських в Су-

чаві панує мова руська,¹⁾ у всіх урядових письмах уживає ся тодішня письменна мова руська, а в церкві зручена мова церковно-словянська. Волоского слова в публічнім житю Молдавії тоді зовсім не чути. Тим то і поясняє ся сей історичний факт, що *молдавське господарство* аж до половини 17-го віку *має характер чисто руський*.

Найславніша доба в історії Молдавії се часи панованя династії Мушатів (1375—1582). Особливо два воеводи відзначили ся в тих часах: Александр Добрий (1401—1433) і Стефан Великий (1457—1504).

Александр Добрий постарав ся о власну організацію церковну. До его часів належала Молдавія в духовних справах до православної митрополії Галицької,²⁾ віден одержувала своїх євхаристієників. Аж Александр виведнав у Царгородского патріярха, що той висвятив для Молдавії владіку, котрий безпосередно залежав від патріярха, нарешті удало ся ему засновати самостійну митрополію Сучавську (1409).

Стефан Великий був славний войовник. Він воював часто з Волощиною, з Угорщиною, з Турками і з Польщею. Розширив значно границі Молдавії на полудневий захід аж до Чорного моря, на північ аж по Дністер і Черемш, здобув навіть Покуте, але лиш на короткий

¹⁾ Подібні випадки подібуємо часто в історії. І так Скандинавії, що заснували руську державу, зручили ся; турецькі Болгари, що заснували болгарську державу, винародовили ся і стали Слов'янами; німецькі Франки, що від них лишило ся імя Франції, зроманізували ся і т. п.

²⁾ Kaindl: Geschichte der Bukowina II. 46 сл.

час.²⁾ Славна була его побіда над польським королем Ольбрахтом 1497 коло Глібокої, так що eklалась приказка: „за короля Ольбрахта вигинула шляхта.“

Гарно почала Молдавія розвивати ся, але той розвиток спинили Турки. Вже 1512-го р., за Богдана III-го, стає Молдавія турецькою провінцією. Тепер настають для Молдавії чим раз гірші часи. 1582-го р. вимерла династия Мушатів а на престолі молдавським засідають по черзі люди, котрі уміли більше заплатити Туреччині. Між ними були і богаті молдавські бояри і Греки і Альбанці, ба навіть і один Циган, доки нарешті з початком 18-го віку не запанували в Молдавії Фанаріоти, т. є грецькі богачі, що уміли Туреччині найліпше оплатити ся; за те визискували і здирали край до крайности.

Оден з послідних Мушатів, Александр IV-ий Лопушнянський (1552—1561 і 1563—1568) стояв в дуже приязних зносинах з одновірними Русинами галицькими, як і взагалі за цілий той час зносини Молдавії з Галицькою Русею були дуже приязні. Він відбудував у Львові погорівшу церков, котра від того носить по нинішній день імя церкви волоскої. Часи его важні ще і тим, що тоді перенесено столицю краю і митрополію із Сучави в Яси. Обставини Молдавії тоді значно змінили ся і вже не Угорщина і Польща як доси, а Туреччина стала мати виключний вплив на долю Молдавії; треба отже було мати Туреччину на оці. Зрештою коли полуднево-західні границі Молдавії досягли Дунаю

¹⁾ Kaindl: Gesch. d. Buk. II. 13, 19, 86.

²⁾ Тамже 86.

Прутом, аби разом упімнули ся о свою кривду. Крім д-ра Стоцького промовляли ще др. Дутчак, професор Клим, а з газдів Веренка, Жмурчак і в. Народи тревали від год. 3-ої до 7-ої, а люди не могли найти слів подяки для свого посла і панів з Чернівців, що загостили до них, аби їм очі отворити. При тій спосібности зложили также ва бурсу Народного Дому в Чернівцях надучитель Ом. Тарновецький 1 зр., чесні газди Георгій Жмурчак і Георгій Веренка по 50 кр.

Село Ленківці, що лежить під самими Чернівцями, могло-б бути дуже заможним, але раз Прут робить велику шкоду, а по друге ще і освіта не пустила глибокого коріння і люди не спізнали великого єї хісна. Правда, вийшли з сего села вже деякі світли люди, що честь і славу приносять своїй громаді і своїм родинам, як о. Калинок, учителі Веренка і Бордяничук, але того замало. Маючи і найвищі школи під боком в Чернівцях, могло-б з Ленківців виходити далеко більше людей учених, що відтак були-б духовими провідниками нашого народу. Кілька газдів дає і тепер свої діти до гімназії, дасть Бог будуть з них потрібні люди. Коби таких газдів було як найбільше. Але послаючи діти до вищих шкіл, наші рускі селяни повинні на се уважати, щоб з них виходили люди прихильні нашому рускому народови, аби їх діти не відчужували ся в школі від руского народу і не ставали перекинчиками супостатами.

Вже в пятій громаді відбула ся сего року така правдиво мужицька рада і всюди бачим ми, як наші селяни прагнуть світла, та на жаль мало таких людей, щоб селян освічували, а більше таких, що гасять і той каганець, який вже подекуди блимає. Та віримо, що сеголітня праця д-ра Стоцького і его головного помічника др. Дутчака не піде марно, а принесе нашому народови великий пожиток.

До ви. учителів і учительок черновецького міського і замського повіту. За прикладом інших повітів зажадали патріотичні учителі обох черновецьких повітів заложения філії тов. „Руска Школа“ і в Чернівцях. Співняючи се похвальне бажане, предложено статуту філії ц. в. правительству до одобрения, що й наступило. Нова філія розвінчує свою діяльність головними зборами, що відбудуть ся в сию пятницу, дня 25. лат. юнія о 6. годині пополудни в читальні „Народного Дому“ в Чернівцях з таким дневним порядком: 1) списуване членів; 2) вибір виділу; 3) вільні внесеня; 4) дидактичний вивід проф. Омеляна Поповича. — Головний вивід „Рускої Школи, надіє ся, що рускі учителі й учительки з Черновець тай зібрані в той день на конференцію із повіту замського зійдуть ся

численно, вступлять до філії й стануть в ній працювати щиро для руского шкільництва, за недбаного головно через те, що Русини служать чужим Богам.

Велика злива перешкодила вчера в Чернівцях городовій забаві, яку хотіло устроїти театральне товариство в міским огороді. Великі приготования до тої забави коштували коло 2000 зр. Ті гроші мовби кинені у болото. Але ще сумнійше, що по кількох днях погоди затягнула ся знов слота. Після вістий, які надходять з Румунії, Болгарії, Сербії і Угорщини, нема надії, щоби небо випогодило ся так скоро. В тих краях тревали безнастанно такі дощі, що цілі плоди майже цілком знищені. Ріки повизивали так, як люди не памятають за трийцять послідних літ. Дунай творить місцями озера на дві милі широкі. Комунікація залізницями в Румунії застановлена на кількох шляхах а дороги розмокли ся так, що годі перебрати ся з села в місто. Так само і на заході лютують бурі та слоти. Коло Парижа поробив циклон величезні шкоди. Оден дим розвалив цілковито, а в богато домах позаваливав дахи і комини, повиривав богато дерев з корінем, пірвав дроти телеграфічні та телефонічні. В Кольомбо убила буря кілька осіб а 40 людей покалічила. В поли згинуло богато худоби а про засівни нема вже що і згадувати.

Нагла смерть. Радник черновецького магістрату Іван Кіслінгер помер нагле в суботу в полудне на удар серцевий. Нині его поховали.

Курсе рахунковости при промисловім музею закінчив ся дня 13 червня. На сей курсе записало ся було 26 учеників а скінчило его 18. Науку уділяно безплатно а навіть всі формуляри роздавано даром. Знане рахунковости безусловно потрібне для купецкого заводу і кожного більшого підприємства.

Пожар небезпечнійший на селі, як в містї. Нераз буває так, що горить дах каменїці на третім поверсі, а на другім сидять собі мешканці спокійно у вікнах, та приглядають ся роботі огневої сторожи. Але і місто має також свої небезпеченства. Страшний випадок став ся недавно в Берліні. В одній каменїці коло спандавского моста, в самій середині міста займила ся солома через неосторожне обходжене з нафтовою лампою. Страшний дим заляг цілу каменїцю. Мешканці з долішних мешкань повтікали; деяких мусіла ратувати сторож огнева. Але на третім поверсі родина одного кравця не могла вже дістати ся через дим і ціла удусила ся димом. Отця і двоє дітей застали вже неживих, матір привернено ще до жита.

Повиборчі секатури в Галичині не устають. Тягають людей по судах, держать по арештах, і вкінці увільняють. І так знов увільнили в Перемишлі передвчера посла Новаковського і редактора Вітика від всякої вини. А знов комарнянське староство засудило Петра Ситницького і Николу Зазуляка на кару по 50 зр. або по десять днів арешту за те, що в цьвітні сего року перед Великоднем заняли ся складкою на св'ячене для родин тих міщан, котрі за правибори сиділи в вязниці сідчій, а третього — Михайла Пеленьского засудило на 70 зр. або 14 днів арешту за то, що по переведеній судом окружним в Самборі розправі против стрийських залізничних робітників, один з бувших обжалованих увільнений трибуналом, переїздяючи через Комарно, ветушив до Михайла Пеленьского яко до свого знакомого і у него переночував.

Нешасливі пригоди. В суботу утопив ся в Пруті 16-літній Іван Мадинський, помічник римарський. Трупай найдено аж коло Магали. — В неділю хотіла в Чернівцях відобрати собі жите 18-літня жидівка Салі К., випивши розчин фосфору. Скоро поміч лікарська уратувала їй жите. — На улиці калічанській упала зі стриху 5-літня Анна Ковалюк і потовкла ся смертельно.

На „Народний Дім“ в Чернівцях передано 31. лат. мая с. р. 3 зр. 30 кр., що зложили гості в Вижиці в гостинниці Фріста за невідгадану загадку геометричну.

Телеграми „Буковини“.

3 дня 21-го червня 1897 року.

Берлін. Lokalanzeiger доносить, що в Петербургу арештували богато високо поставлених осіб і навіть доньку якогось енерала за те, що одній „сусідній державі,“ імовірно Німеччині, спродали мобілізаційні пляни.

Царгород. Зі сторони французкої проектовано Туреччині, щоби губернатором Крети іменувала Нуму Дрозу, бувшого президента Швайцарії. Порта відкинула сию пропозицію, бо Дроза є рішучим прихильником Греції.

Берлін. Туреччина зброїть ся на добре, а за причину подає те, що інші держави балканські зміцняють свої воєнні сили.

і Чорного моря, треба було і столицю перенести знад північних границь більше в осередок держави. Тото перенесене столиці із Сучави мало для народности рускої в Молдаві дуже важкі наслідки. Коли столиця молдавська найшла ся більше серед Волохів, то річ очевидна, мова молдовська стала із публичного жита Молдаві вигнати мову руску. Перший раз появляє ся мова молдовська в грамотах молдавських за господаря Василія Лупула (1634—1654). Се саме той господар, що став сватом Богдана Хмельницького, видавши свою доньку Роксанду за Богданового сина Тимоша. В війні, яка задля того повстала з Семигородом, Волощиною і Польщею, — бо Тимош піддав Лупулові плян здобути Волощину і Семигород і таким чином утворити велику державу — згинув Тимош Хмельницький під Сучавою.

Безперестанні зміни господарів Молдавських, що вкупували ся у Туреччині на престіл молдавський головні на те, аби здирством краю збогатити ся, вічні напади ворогів довели Молдавію на сам край пропасти. Країна нужда запанувала в краю, люди перестали займатися хліборобством, непевні свого жита, ватаги опришків множили ся і плюндрували цілий край.

Коли розкриємо давні картки історії молдавської Русі, коли згадаем єї бувальщину, то страшний сум огорне наше серце. Відорвана з давних давен від своєї рідні, від руских братів, по короткім проблеску ліпшої долі, коротала вона цілими віками своє жите під власттю грабителів Молдаві, а властиво в турецькій ярмі; попадала

в чим раз більшу нужду і темноту і вже здавало ся, що вона засуджена на неминучу загибду, на доконечне винародовлене. Земля, котру молдавська Русь займала, богата і родюча, була цілими віками побоєвищем незлічлим військ; тут товпили ся армії татарські, угорські, польські, волоські, турецькі, козацькі, російські; тут ширила ся майже рікрічно тревога огнем і мечем, земля то та спустошила, збідніла. В парі з біднотою і нуждою ішла темнота. Густа темрява духовна покривала цілими віками той природою так щедро випосажений край; світло культури не кидало сюди ні одного свого проміння, маси народу проживали тут майже в напів дикім стані: одні раби — обробляючи в поті чола землю, то екитаючи ся з місця на місце і випасаючи худобу, другі бояри і шляхта — споживаючи в солодкім неробстві і розпусці плоди рук чужих. Духовенство стояло посередині: для рабів було воно паном, для панів рабом. Інакше і бути не могло там, куди всяка культура ішла із Стамбуду, де турецькі султани і наші розложили свій табор.

Виравді темнота є загальною признакою цього середного віку, та всеж таки в західній Європі не зривали з культурою бодай упривілювані кляси, кохали і ширили здобутки давних віків, давних Греків і Римлян; на тій твердій підвалині зростала культура нова, дужшала мисль людська помимо всяких перепон і спровадила часи загальної освіти, чого в Молдаві і в зародках не видати. Тут залягла скрізь густа мрака невіжества і між тим коли при кінці 16-го і в першій половині 17-го в. українська Русь виявляє свою найбільшу

сиду і в тій світлій добі своєї історії ставить найзавзятійший опір своєму економічному і духовому підневолению; між тим коли і Галицька Русь, що оставала віками під лямким панованем, оказує все ще признаки жита, ба навіть і Угорська Русь рухає ся, пропадає Молдавська Русь в тяжкій неволі так, що немов про нею і слух пропав, — вона майже конає.

Коли-ж ми порівнаем сей сумний і невідрадний образ бувальщини молдавської Русі з теперішнім станом буковинської Русі, де просвіта ширить ся невпинним кроком і під найбіднійшу стріху і під тою стріхою бачимо жите і почуте народне, котре викликало аж потребу письменства: коли зважимо, що буковинська Русь видала кількох писателів знаних не лише на цілій Русі, але і поза єї границями, і коли ми можемо на певно сказати, що вона відродила ся, то мусимо почути — а з нами і кожний добрий чоловік — в серці радість з того, що нарід, засуджений своїми давними обставинами на цілковиту загибду, не пропав, і судячи по теперішніх ознаках его національного жита, вже таки не пропаде.

Тут мимоволі насуває ся нам питане; яким чудом-дивом се стало ся? — Відповідь на се питане як також показане і розяснене всякого руху культурного і літературного серед буковинських Русинів аж до найновіших часів буде предметом сей розправи.

(Дальше буде).

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почесним дипломом
ц. к. міністерства торгівлі.

Краєве товариство ткацке
„**РЗДКА**“
(ПРЯХА)
в **Коросні**

поручає Пов. П. Т. Публиці свого виробу чисто льняні зв'язні
з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСЬКІ

від найгрубших до найтоньших веб і біле столове о взорі кістковим і адаманковим;
також доставляє матеріялів на компактні і найдешевші

ВИПРАВИ СЛЮВНІ

Замовлення просимо надсилати просто до Коросна (почта, телеграф і станція залізнична в місті).

Прібірки і ціниики на жадање оплатно і відворотною почтою.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“
в **Чернівцях**.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в **Народнім Домі**

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

відходять з Чернівців						приходять до Чернівців						
до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025	з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців	1128	320	757	811	610	
до Глібоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурду- женів	1148	351	832	—	635	з Бурдуженів, Іцкан, Гат- ни, Гадікфальви, Глібокої	—	809	1212	350	1000	
до Садагури, Бояна, Но- воєслиці	645	430	—	—	—	з Новоселиці, Бояна, Са- дагури	—	1113	950	—	—	
з Глібоки						до Глібоки						
до Карапчева, Сторожки- ця, Бергомету, Межибро- дів	814	535	—	—	—	з Межибродів, Бергомету, Сторожкиця, Карапчева	635	1037	800	—	—	
Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівторка і п'ят- ниці.						Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межи- броди тільки від 1. липня до 31. вересня що понеділка і четверга; третій поїзд не іде в понеділок.						
з Гадікфальви						до Гадікфальви						
до Радівців	610	1003	228	612	805	з Радівців	542	855	115	550	747	
з Гатни						до Гатни						
до Качики, Гурагумори, Вами і Кімполонгу	1010	201	—	—	—	з Кімполонгу, Вами, Гура- гумори, Качики	1258	625	—	—	—	
з Іцкан						до Іцкан						
до Сучави	327	630	1009	216	718	зі Сучави	442	842	130	630	837	
з Вами						до Вами						
до Рус-Молдавиці	346	647	913	1132	250	з Рус-Молдавиці	842	1259	204	322	545	905
Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на станціях Вама, Драгоша і обох Молдавицях.						Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись мож- на на станціях Вами, Драгоші і обох Молдавицях.						
з Карапчева						до Карапчева						
до Чудина н. С.	854	1007	615	—	—	з Чудина н. С.	555	555	—	—	—	
Перший поїзд іде що понеділка, другий з винятком понеділка, нічний кожної днини.						Перший поїзд іде що понеділка, другий з винятком понеділка.						

□ поїзди поєзніні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно європейський іде о 46 минут пізніше
від червоцекского часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і зазначає ся підчеркне-
нем минут.

Видає товариство „**Руска Рада**“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Заснована в р. 1885-ім.

Не залишіть прочитати!

М. ФЛЯЙШЕР

робітня одягів для мужчин

Чернівці, ул. паньська ч. 16.

Виготовляє убрания мужескі пі-
сля найновішого крою за ціну як
най дешевшу.

Замовлення з провінції виконує як
най докладнійше.

Сплата може після умови відбувати
ся ратами.

Цілий одяг для мужчин від 15 ар. в гору.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,

загально признаний знаменитий усми-
рюючий лік на втиранє: по ціні 40
кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх
аптеках. Просимо жадати сей загально
улюблений лік просто під назвою
Ріхтера Liniment з котвицею
і приймати з осторожностію лише флаш-
ки зі значим знаком охоронним „Котвиця“
бо лише ті правдиві.
Аптека Ріхтера під золотим львом у Празі.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень
у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство
асекраційне, обезпечає будинки, скот, госпо-
дарські знаряди, збіже в зерні і соломі, сіно
в стогах і будинках против шкід огне-
вих за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї
діяльності. Фонди „Дністра“ після за-
ключень рахункових з днем 31-го грудня
1896 виносять: фонд основний 50.000 зр.,
фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва
премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр.
07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по
пожарі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 від-
шкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“
після всіх можливих комбінацій в товаристві вза-
їмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкор-
ристійші услія і видає поїсен і квіти в рускім
язиці.

Зголошеня о уділенє агенції в місцевостях, де
„Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT,

Jahresausweis

і Шкільні повідомлення
(Schulnachrichten)

є на складі

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовленя.

За редакцію відповідає **Осип Маковей**